

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 265/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], zastúpenej zákonnou zástupkyňou matkou [REDAKOVANÉ], oboch právne zastúpených advokátkou JUDr. Tijanou Čécezovou, LL.M., Račianska 13152/69B, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline sp. zn. 14CoP/25/2023 z 13. septembra 2023 a jeho vydaniu predchádzajúcemu postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5CdoR/18/2023 z 25. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. apríla 2024 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka v 1. rade“) a maloletej [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka v 2. rade“ alebo „maloletá sťažovateľka“, spolu ďalej aj „sťažovateľky“), ktorou sa domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rešpektovanie ich rodinného a súkromného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 14CoP/25/2023 z 13. septembra 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5CdoR/18/2023 z 25. januára 2024 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Navrhujú napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a súčasne im priznať náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že Okresným súdom Lučenec je pod sp. zn. 17P/72/2023 vedené konanie o zmenu úpravy styku otca s maloletou sťažovateľkou, ktoré bolo iniciované jej matkou – sťažovateľkou v 1. rade. Spolu s návrhom na začatie konania vo veci samej z 27. marca 2023 sťažovateľka v 1. rade podala aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa domáhala, aby súd zakázal styk otca s maloletou.

3. Uznesením č. k. 17P/72/2023-145 z 27. júna 2023 okresný súd návrhu sťažovateľky v 1. rade na nariadenie neodkladného opatrenia sčasti vyhovel a

- zrušil neodkladné opatrenie nariadené uznesením č. k. 17P/72/2023-28 z 29. marca 2023 (I. výrok),

- nariadil neodkladné opatrenie (II. výrok), ktorým zamietol návrh sťažovateľky v 1. rade na zákaz styku otca s maloletou (III. výrok) a upravil (zúžil) styk otca s maloletou v rozsahu každého párneho týždňa v sobotu v čase od 9.00 h 11.00 h a každého nepárneho týždňa v nedeľu v čase od 9.00 h do 11.00 h za prítomnosti sťažovateľky v 1. rade (IV. výrok) s tým, že jej uložil povinnosť maloletú na styk riadne pripraviť (V. výrok),

- nahradil súhlas otca s psychologickým vyšetrením maloletej (VI. výrok) a

- určil, že neodkladné opatrenie bude trvať až do právoplatného skončenia konania vo veci samej vedeného okresným súdom pod sp. zn. 17P/72/2023 (VII. výrok).

4. O odvolaní otca krajský súd rozhodol napadnutým uznesením, ktorým uznesenie okresného súdu vo výroku I potvrdil, odvolanie otca proti výroku III odmietol a vo výrokoch II, IV, V, VI a VII uznesenie zmenil tak, že návrh sťažovateľky v 1. rade na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

5. Proti výroku uznesenia odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené rozhodnutie okresného súdu, sťažovateľka v 1. rade podala dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky v 1. rade odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP, pretože uznesenie odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení nemá povahu rozhodnutia vo veci samej ani rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, keďže bolo vydané počas prebiehajúceho konania vo veci samej vedeného okresným súdom pod sp. zn. 17P/72/2023.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

7. Sťažovateľky nasmerovali ústavnú sťažnosť proti postupu odvolacieho súdu a napadnutým uzneseniam krajského súdu a najvyššieho súdu, pričom po opise skutkového stavu a poukaze na obsah podaného dovolania namietajú, že odvolací súd odignoroval správu ambulancie klinickej psychológie PSYCHOVITAL s.r.o. z 9. augusta 2023, hoci ju mal k dispozícii už pred vydaním rozhodnutia. Táto správa pritom podľa sťažovateľiek mala zásadný význam pre posúdenie veci a vyhodnotenie miery rizika, ktoré hrozí maloletej pri realizácii styku s otcom. Napadnuté uznesenie krajského súdu považujú za nedostatočne odôvodnené, pričom poukazujú na uznesenie

ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 464/2023 z 11. októbra 2023, ktorým bola na ďalšie konanie prijatá ústavná sťažnosť otca.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd sa v prvom rade zaoberal posúdením splnenia podmienok konania, konkrétne oprávnenosťou maloletej sťažovateľky v 2. rade zastúpenej v konaní pred ústavným súdom advokátkou na základe splnomocnenia udeleného sťažovateľkou v 1. rade (matkou) ako jej zákonnou zástupkyňou podať ústavnú sťažnosť. V danom prípade je totiž sťažovateľka v 1. rade v zjavnom konflikte záujmov vo vzťahu k jej možnosti ako zákonnej zástupkyne zastupovať maloletú sťažovateľku v konaní pred ústavným súdom či splnomocniť na také zastupovanie právneho zástupcu, a to s poukazom na § 31 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať. Vzhľadom na to, že ústavný súd z dôvodov objasnených v ďalšej časti uznesenia dospel k záveru o potrebe odmietnuť ústavnú sťažnosť sťažovateľiek v celom rozsahu, nepovažoval za potrebné ustanoviť maloletej sťažovateľke opatrovníka, pretože jeho ustanovenie by nebolo spôsobilé zvrátiť toto rozhodnutie o ústavnej sťažnosti a predstavovalo by tak len formalizmus v konaní. Riešením tejto kolízie sa preto nebolo potrebné ďalej procesne zaoberať.

III.1. K napadnutému uzneseniu krajského súdu:

9. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľiek vo vzťahu k napadnutému uzneseniu odvolacieho súdu spočíva v namietanom nedostatočnom zistení skutkového stavu a nezohľadnení správy zo psychologického vyšetrenia maloletej, ktorá mala preukazovať ohrozenie zdravia a vývoja maloletej počas realizácie styku s jej otcom.

10. Vyčerpanie opravných prostriedkov podľa § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o ústavnom súde“), ktoré je predpokladom prípustnosti ústavnej sťažnosti, sa vzťahuje len na tie opravné prostriedky (riadne aj mimoriadne), ktoré právne predpisy sťažovateľovi na ochranu jeho práv priznávajú. Neprípustné dovolanie nemožno totiž z hľadiska čl. 127 ods. 1 ústavy považovať za účinný a dostupný právny prostriedok nápravy, ktorý je predpokladom (podmienkou) podania sťažnosti na ústavnom súde podľa tohto článku ústavy, a na jeho podanie nie je preto z hľadiska plynutia uvedenej lehoty na podanie sťažnosti na ústavnom súde možné prihliadať (IV. ÚS 163/2018, II. ÚS 91/2019). Len včasné vyčerpanie opravných prostriedkov, ktoré je sťažovateľ zákonom oprávnený osobne uplatniť, možno považovať za účinné v tom zmysle, že sú spôsobilé zabezpečiť jeho súdnu ochranu, a preto aj stabilná judikatúra ústavného súdu konštatuje, že nie je možné zachovať lehotu na podanie ústavnej sťažnosti po doručení rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku aj proti rozhodnutiu, ktoré takým opravným prostriedkom bolo napadnuté v zmysle § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde,

ak bolo využitie mimoriadneho opravného prostriedku právnym predpisom vylúčené (IV. ÚS 386/2021).

11. Sťažovateľka v 1. rade podala proti napadnutému uzneseniu krajského súdu o neodkladnom opatrení dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodila z § 420 písm. f) CSP hoci zákon možnosť podať tento mimoriadny opravný prostriedok proti takému rozhodnutiu nepripúšťa, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno považovať za rozhodnutie vo veci samej, prípadne rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení totiž bolo vydané v rámci prebiehajúceho konania vo veci samej o zmene úpravy styku, ktoré bolo iniciované sťažovateľkou v 1. rade. V prípade sťažovateľiek tak dovolanie nemožno z hľadiska čl. 127 ods. 1 ústavy považovať za účinný a dostupný právny prostriedok nápravy, ktorý je podmienkou podania ústavnej sťažnosti na ústavnom súde podľa tohto článku ústavy. Z tohto dôvodu nie je možné ani lehotu na podanie ústavnej sťažnosti podľa § 124 zákona o ústavnom súde počítať od momentu doručenia rozhodnutia najvyššieho súdu o mimoriadnom opravnom prostriedku, ale od momentu, keď napadnuté uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť (obdobne napr. III. ÚS 280/2022).

12. Podľa zistení ústavného súdu napadnuté uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 21. septembra 2023. Ústavná sťažnosť sťažovateľiek bola ústavnému súde doručená 28. apríla 2024, teda celkom zjavne po uplynutí lehoty dvoch mesiacov od právoplatnosti napadnutého uznesenia krajského súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľiek v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

III.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

13. Napriek tomu, že sťažovateľky od ústavného súdu požadujú taktiež zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, v dôvodoch ústavnej sťažnosti nie je možné identifikovať žiadnu, nieto ešte ústavnoprávnu argumentáciu, ktorá by bola konkrétne cielená na jeho obsah.

14. Ústavný súd preto musí konštatovať, že aj napriek kvalifikovanému právnemu zastúpeniu absentuje v ústavnej sťažnosti konzistentná argumentácia, z ktorej by sa dalo vyvodiť, ako napadnuté uznesenie odvolacieho súdu porušuje označené práva sťažovateľiek podľa ústavy, listiny a dohovoru. Podstatná časť ústavnej sťažnosti je venovaná rekapitulácii skutkového stavu a výhradám nasmerovaným proti napadnutému uzneseniu odvolacieho súdu. Absencia zmysluplného, ústavnoprávne relevantného odôvodnenia ako východiskového rámca ústavnej sťažnosti pritom spôsobuje nedostatok zákonom ustanovenej náležitosti podľa § 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde a je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom (napr. I. ÚS 225/2016, III. ÚS 313/2016, I. ÚS 291/2017, III. ÚS 570/2017, IV. ÚS 91/2018, IV. ÚS 343/2020, IV. ÚS 572/2020, IV. ÚS 163/2021). Úlohou ústavného súdu totiž nie je hádať alebo si domýšľať, v čom má spočívať porušenie namietaných práv sťažovateľiek. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že zákonom stanovená povinnosť kvalifikovaného právneho zastúpenia sťažovateľov má v konaní o ústavnej sťažnosti zaručiť určitý stupeň odbornej kvality, ktorá sa prejavuje aj v povinnosti prispôbiť sťažnostnú argumentáciu osobitnému charakteru konania o ústavnej sťažnosti, čo sa v prejednávanej veci nestalo.

15. Ústavná sťažnosť vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu teda neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovujú ústava a zákon o ústavnom súde, a to relevantné odôvodnenie ako východiskový rámec ústavnej sťažnosti obsahovo korešpondujúci s návrhom na rozhodnutie vo veci samej. Za danej situácie pritom neprichádzala do úvahy ani výzva na odstránenie nedostatkov návrhu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vzhľadom na ich kľúčovú povahu. Označené ustanovenie zákona totiž slúži na odstraňovanie najmä formálnych nedostatkov návrhu, nie však jeho samotnej podstaty (m. m. I. ÚS 155/2019).

16. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľiek v tejto časti pre nesplnenie náležitostí ustanovených zákonom podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde, vecne však poukazuje na svoje závery v bode 11.

17. V závere ústavný súd už len dodáva, že ústavná sťažnosť obsahuje taktiež formálny nedostatok v podobe odkazu na ustanovenia v súčasnosti už zrušeného zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov. Platným a účinným právnym predpisom upravujúcim konanie pred ústavným súdom je totiž počnúc 15. novembrom 2018 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľiek uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Libor Duľa
predseda senátu